

سرشناسه: جمالی زواره، ساره، ۱۳۶۳
 عنوان و نام پدیدآور: دستاوردهای اقتصادی انقلاب اسلامی، تألیف زواره جمالی زواره.
 مشخصات نشر: تهران: مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۹۷
 مشخصات ظاهری: ۲۵۲ ص.
 فروست: مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۰۶۷.
 شابک: ۹۷۸۰۹۶۴۴۱۹۸۷۴۸
 وضعیت فهرست نویسی: فیا
 موضوع: ایران -- اوضاع اقتصادی
 موضوع: Iran -- Economic conditions
 موضوع: ایران -- اوضاع اقتصادی -- ۱۳۵۸
 موضوع: Iran -- Economic conditions -- 1979
 موضوع: ایران -- سیاست اقتصادی
 موضوع: Iran -- Economics policy
 موضوع: ایران -- سیاست اقتصادی -- ۱۳۵۸
 موضوع: Iran -- Economics policy -- 1979
 موضوع: ایران -- سیاست اقتصادی -- آینده نگری
 موضوع: Iran -- Economics policy -- Forecasting
 شناسه افزوده: مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی
 رده بندی کنگره: HCL۷۵ / ج۱۳۵ / ۱۳۹۷
 رده بندی دیویی: ۳۳۰/۹۵۵۰۴
 شماره کتابشناسی ملی: ۵۱۵۹۷۶۲

دستاورد های اقتصادی

انقلاب اسلامی

www.ketab.ir

کمیته رسانه‌ها
جمهوری اسلامی ایران

عنوان: دستاوردهای اقتصادی انقلاب اسلامی

تالیف: ساره جمالی زواره

نوبت چاپ: اول، زمستان ۱۳۹۷

شمارگان: ۲۵۰۰ قیمت: ۱۶۰۰۰ تومان

حروف چینی و لیتوگرافی: مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی

چاپ و صحافی: چاپخانه مرکز اسناد انقلاب اسلامی

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۴۱۹-۸۷۴-۸

ISBN : 978-964-419-874-8

کلیه حقوق این اثر برای ناشر محفوظ است

نشانی: تهران، خیابان شریعتی، نرسیده به میدان قدس، روبه‌روی پمپ بنزین اسدی، پلاک ۱۹۵۴

مرکز اسناد انقلاب اسلامی. صندوق پستی ۱۹۳۹۵/۳۸۹۶ تلفن: ۲۲۲۱۱۱۹۴ تلفکس: ۲۲۲۱۱۱۷۴

www.irdc.ir

فهرست مطالب

- ۱۵ مقدمه
- ۱۷ پیوسته گفتار
- ۲۱ فصل اول: استقلال اقتصادی
- مبانی نظری اقتصاد متعارف درباره‌ی استقلال
- ۲۳ اقتصادی
- ۲۴ مفهوم استقلال اقتصادی
- استقلال اقتصادی و خودکفایی در نگرش
- ۲۶ اسلامی
- ۲۸ استقلال اقتصادی از دیدگاه فائز لاسی ایران
- دیدگاه‌های امام خمینی درباره‌ی استقلال اقتصادی و
- ۲۹ خودکفایی
- ۳۰ الف) ضرورت استقلال اقتصادی
- ب) تحمل سختی‌ها و اعتماد به نفس به‌عنوان
- ۳۱ زمینه‌ساز استقلال اقتصادی
- ج) بهره‌گیری از توانمندی‌های داخلی برای
- ۳۲ استقلال اقتصادی

دستاوردهای اقتصادی انقلاب اسلامی.....

(د) تأکید بر تولید کشاورزی (محصول‌های

استراتژیک)..... ۳۵

دیدگاه مقام معظم رهبری درباره‌ی استقلال

اقتصادی..... ۳۶

فصل دوم: اقتصاد مقاومتی..... ۳۹

تعاریفی از اقتصاد مقاومتی..... ۴۳

اقتصاد مقاومتی به‌مثابه اقتصاد موازی..... ۴۳

اقتصاد مقاومتی به‌مثابه اقتصاد ترمیمی..... ۴۴

اقتصاد مقاومتی به‌مثابه اقتصاد دفاعی..... ۴۴

اقتصاد مقاومتی از دیدگاه رهبر معظم انقلاب

اسلامی..... ۴۵

رژیم اقتصادی مقاومتی..... ۴۶

(الف) مقاوم‌بودن اقتصاد..... ۴۶

(ب) استفاده از همه‌ی ظرفیت‌های دولتی و

مردمی..... ۴۶

(ج) حمایت از تولید ملی..... ۴۸

(د) مدیریت منابع ارزی..... ۴۹

تبیین اقتصاد مقاومتی..... ۵۱

اقتصاد مقاومتی شعار نیست..... ۵۱

هدف دشمن از فشارهای اقتصادی..... ۵۲

منظومه‌ی کامل اقتصادی..... ۵۵

الزامات اقتصاد مقاومتی..... ۵۶

اقتصاد مقاومتی و مدیریت مصرف..... ۵۷

استفاده‌ی حداکثری از زمان، منابع و امکانات..... ۵۸

- اقتصاد مقاومتی، معنا و مفهومی از کارآفرینی ۵۹
- فصل سوم: اوضاع اقتصادی ایران قبل از انقلاب ۶۵
- اوضاع اقتصادی ایران در دوران پهلوی دوم ۶۷
- اصلاحات و توسعه اقتصادی در دوره (۱۳۵۷-۱۳۴۱) ۶۹
- سال‌های بحران ۷۴
- درآمد و هزینه‌ی دولت ۷۷
- تولید و سرمایه‌گذاری ۸۰
- مست ۸۱
- ممنوعت کشاورزی و خدمات ۸۱
- تجارت خارجی ۸۴

فصل چهارم: وضعیت اقتصادی ایران از پیروزی انقلاب

- اسلامی ایران تا شروع جنگ (۱۳۵۷-۱۳۵۹) ۸۷
۱. درآمد و هزینه‌ی دولت ۸۹
۲. تولید و سرمایه‌گذاری ۹۱
۳. بازرگانی خارجی ۹۳

فصل پنجم: اوضاع اقتصادی ایران در دوران جنگ ... ۹۷

- دوره‌ی اول: رکود اقتصادی (۱۳۵۹-۱۳۶۰) ۱۰۰
- دوره‌ی دوم: رونق اقتصادی (۱۳۶۴-۱۳۶۱) .. ۱۰۱
- دوره‌ی سوم: رکود اقتصادی (۱۳۶۷-۱۳۶۵) ۱۰۲
- خسارت‌های ایران در جنگ تحمیلی ۱۰۴

۱۰ دستاوردهای اقتصادی انقلاب اسلامی

فصل ششم: مروری بر برنامه‌های توسعه‌ی اقتصادی بعد

از انقلاب ۱۰۷

اهداف اقتصادی قانون اساسی ۱۰۹

مروری بر برنامه‌های توسعه در ایران بعد از انقلاب

اسلامی ۱۱۰

الف) دهه‌ی اول انقلاب اسلامی ۱۱۱

ب) دوره‌ی ۱۳۷۶-۱۳۶۸ ۱۱۳

۱. برنامه‌ی اول توسعه‌ی اقتصادی - اجتماعی

(۱۳۶۸-۱۳۷۲) ۱۱۴

۲. برنامه‌ی دوم توسعه‌ی اقتصادی-اجتماعی

(۱۳۷۳-۱۳۷۸) ۱۱۶

ج) دوره‌ی ۸۸-۱۳۷۶ ۱۱۷

۳. برنامه‌ی پنجم توسعه (۱۳۹۴-۱۳۹۰) ... ۱۲۱

فصل هفتم: مروری بر تحریم‌های وضع شده علیه

ایران ۱۲۹

الف- تعریف و تاریخچه تحریم‌ها علیه

ایران ۱۳۲

ب - تحریم‌های ایران براساس عا

تحریمی ۱۳۴

تحریم‌های شورای امنیت سازمان ملل ۱۳۴

تحریم‌های اتحادیه اروپا ۱۳۴

تعدادی از قوانین مصوب تحریمی ۱۳۷

فصل هشتم: بررسی بخش‌های مختلف اقتصادی در

- ایران..... ۱۴۱
- کشاورزی ۱۴۴
- سیاست‌های کلی نظام در بخش کشاورزی..... ۱۴۴
- گزیده خودکفایی در محصولات اساسی کشاورزی و دامی ۱۵۴
- صنعت و معدن..... ۱۵۷
- خودکفایی در صنعت نفت..... ۱۵۷
- صنعت پتروشیمی ۱۶۲
- تحدیل جایگاه صنعت پتروشیمی در اقتصاد
- ی ۱۶۲
- بررسی مرادات ای صناعت پتروشیمی در قالب
- نگرش انسانی ۱۶۶
- خوداتکایی بر مبنای مؤلفه‌های تولید..... ۱۶۶
- چگونگی تأمین مواد اولیه ۱۶۶
- مهارت، علم و دانش نیروی انسانی ۱۶۸
- تکنولوژی و ماشین‌آلات ۱۶۸
- شاخص خوداتکایی ۱۶۹
- معرفی برخی از شرکت‌های سیمانی فعال
- ایران ۱۷۰
- صنعت فولاد..... ۱۷۶
- صنعت خودروسازی..... ۱۸۱
- بازار فروش و تولیدات بومی ۱۸۲
- صنایع نظامی ۱۸۳

- ۱۸۴ تحولات بخش معدن
- ۱۸۵ صادرات صنعتی و معدنی
- ۱۸۵ تحقیق و پژوهش (در بخش صنعت و معدن)
- ۱۸۶ خصوصی سازی و اصل ۴۴ قانون اساسی
- ۱۸۷ استاندارد و کیفیت
- فعالیت های سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی
- ۱۸۸ کشور
- ۱۸۹ بانک صنعت و معدن
- سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی
- ۱۹۰ ایران
- ۱۹۰ تحلیل کلی وضعیت صنعت و معدن
- ۱۹۱ بخش های اصلی صنعت
- روند رایج فولاد خاور و واردات تا بومی شدن
- ۱۹۱ صنعت فولاد
- ۱۹۴ عملکرد صنعت آرمینیوم
- ۱۹۵ تولید سیمان از واردات تا خودکفایی
- ۱۹۷ صنعت کاشی و سرامیک
- ۱۹۹ بخش خدمات عمومی
- ۲۰۱ حمل و نقل
- ۲۰۹ بهداشت و درمان
- ۲۱۱ تأمین اجتماعی
- دستاوردهای انقلاب در عرصه ی پزشکی و
- ۲۱۲ درمانی
- ۲۱۳ توسعه ی بهداشت و سلامت روستایی

- کاهش آمار مرگومیر نوزادان و مادران باردار. ۲۱۴
کنترل و ریشه‌کنی بیماری‌های واگیردار با پوشش
گسترده‌ی واکسیناسیون..... ۲۱۵
افزایش پزشکان عمومی و متخصص..... ۲۱۶
تجهیز و توسعه مراکز بهداشتی و درمانی..... ۲۱۷
رشد تولیدات علمی و توسعه صنعت
داروسازی..... ۲۱۸
بخش تجارت خارجی..... ۲۱۹
عمده‌ترین کالاهای صادراتی..... ۲۲۳
نتیجه‌گیری..... ۲۲۷
کتابنامه..... ۲۳۷

مقدمه

نظام‌های سیاسی حاکم در سراسر جهان، برخاسته از نظام‌های ایدئولوژیک گوناگون هستند و برپایه‌ی آموزه‌های مبنایی خود در جهت رفع نیازهای مردم و تأمین امنیت و آسایش آنها فعالیت می‌کنند. در صورتی که این نظام‌های سیاسی یا رُوّجان نظام‌های فرهنگی و ایدئولوژیک، در تأمین نیازهای مردم کارایی نداشته و پاسخگوی انتظارات آنها نباشند، به تدریج وقت موجود بر سر مبنای فرهنگی و متعاقباً نظام سیاسی مبتنی بر آن از دست خواهد رفت.

پیش از پیروزی انقلاب اسلامی، اعتماد سیاسی مردم ایران به رژیم شاهنشاهی به واسطه‌ی نبود نابرابری‌های گسترده، عدم رسیدگی به نیازهای اقشار فقیر و محروم جامعه، استبداد و سرکوب سیاسی و... به شدت کاهش یافت و طی یک دوره‌ی چندساله با رهبری و هدایت عالمان دینی و نیروهای مذهبی و سیاسی مخالف، به اسقاط نظام پادشاهی نمودند.

حال پس از پیروزی انقلاب اسلامی، چنین به نظر می‌رسد که هرچه نظام اسلامی حاکم، در تحقق اهداف و برآوردن همه‌جانبه نیازهای مردم کامیاب‌تر و موفق‌تر باشد، اعتماد

سیاسی مردم به نظام را حفظ نموده و در نتیجه تمایلات دینی آنها نیز تقویت می شود.

مؤلف در این کتاب تلاش نموده است تا پس از مروری بر موضوعات مطرح شده در حوزهی اقتصاد به تشریح وضعیت نظام اقتصادی در دورهی پهلوی و سپس مقایسهی وضعیت اهداف ترسیم شده در حوزهی اقتصاد بعد از انقلاب اسلامی با شرایط و دستاوردهای اقتصادی در دورههای مختلف پس از انقلاب پردازد.

در اینجا ضمن تقدیر از نویسندهی محترم، از تلاشهای همکاران محترم در مؤسسهی فرهنگی هنری و انتشارات قدردانی می شود.

مرکز اسناد انقلاب اسلامی